

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ОБЛАСНИЙ КОЛЕДЖ «КРЕМЕНЧУЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ТЕХНОЛОГІЧНА
АКАДЕМІЯ ІМЕНІ А.С.МАКАРЕНКА» ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

СХВАЛЕНО

Науково-методичною радою
Обласного коледжу “Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія імені
А. Макаренка”
Полтавської обласної ради
(протокол № 7 від 16.05.2024 року)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Педагогічною радою Фахового коледжу
Обласного коледжу “Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А.С. Макаренка”
Полтавської обласної ради
(протокол № 7 від 22.05.2024 року)

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

З НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОГО СТУПЕНЯ “ФАХОВИЙ
МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР”
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 122 КОМП’ЮТЕРНІ НАУКИ

Кременчук

2024

Рецензенти:

Лисенко Тетяна Іванівна, заслужений учитель України, викладач Обласного коледжу «Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А.С. Макаренка» Полтавської обласної ради.

Кондратенко Тетяна Володимирівна, кандидат педагогічних наук, голова циклової комісії інформатичних та технологічних дисциплін Обласного коледжу «Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А.С. Макаренка» Полтавської обласної ради.

Укладачі:

Брусник Юлія Михайлівна, Гаврильчук Ігор Леонідович, Кіндякова Наталія Геннадіївна, Морозова Оксана Олександрівна, Турченко Віталій Олександрович.

Рецензія

методичні вказівки з написання та оформлення курсових робіт здобувачами освіти освітньо-професійного ступеня “фаховий молодший бакалавр” спеціальності 122 Комп'ютерні науки

(автори-укладачі викладачі циклової комісії технологічних та інформатичних
дисциплін Обласного коледжу «Кременчуцька гуманітарно-технологічна
академія імені А. С. Макаренка» Полтавської обласної ради
Брусник Ю.М., Гаврильчук І.Л., Кіндякова Н.Г., Морозова О.О.,
Турченко В.О.; 31 с.)

На рецензування представлено методичні вказівки з написання та оформлення курсових робіт здобувачами освіти освітньо-професійного ступеня “фаховий молодший бакалавр” спеціальності 122 Комп'ютерні науки, підготовлений відповідно до освітньо-професійної програми, навчального плану підготовки студентів III курсу (V семестр), які на цьому етапі фахової підготовки оволоділи базовими практичними навичками використання алгоритмічних умов та необхідним знанневим мінімумом програмування, набули компетентностей з урахування змісту навчальних дисциплін “Технології”, “Комп'ютерна графіка”, “Алгоритми та структури даних”, “Програмування”, “Об'єктно-орієнтоване програмування”, “Бази даних та розподілені системи”, “Розробка та підтримка веб-ресурсів”.

Методичні вказівки складаються з п'яти розділів “Загальні положення”, “Послідовність виконання та структура курсової роботи”, “Вимоги до оформлення курсової роботи”, “Вимоги до структури курсової роботи”, “Порядок захисту курсової роботи”, кожний з яких є чітким та вичерпним за змістом. Розділи послідовно взаємопов'язані між собою та доповнюються додатками відповідного змісту.

Варто зазначити, що запропоновані методичні вказівки врегульовують спільну роботу викладача (керівника курсової роботи) й здобувача освіти – виконавця курсової роботи на кожному етапі їх взаємодії, є зручними та забезпечують зрозумілість послідовності виконання та доступність інформації під час самостійної роботи студентів.

Методичні вказівки з написання та оформлення курсових робіт здобувачами освіти освітньо-професійного ступеня “фаховий молодший бакалавр” спеціальності 122 Комп'ютерні науки спрямовані на забезпечення супроводу учасників освітнього процесу в проведенні навчально-наукового дослідження з дотриманням норм академічної доброчесності, підготовку та написання студентами курсових робіт за обраною тематикою, уможлиблюючи ефективність освітнього процесу, зв'язок теорії з практикою, актуалізують набуття виконавцями робіт практичних навичок з розробки програмного забезпечення та уникнення можливих небезпек, фахових компетентностей.

*Рецензент – голова ЦК технологічних та інформатичних дисциплін,
кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри
фізичного виховання та здоров'я людини
Обласного коледжу «Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка»
Полтавської обласної ради
Кондратенко Т.В.*

Рецензія

на методичні рекомендації з написання та оформлення курсових робіт здобувачами освіти освітньо-професійного ступеня “фаховий молодший бакалавр” спеціальності 122 Комп’ютерні науки Обласного коледжу «Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка»
Полтавської обласної ради

Курсова робота є першим науковим дослідженням студента. Написання курсових робіт дає можливість засвоїти навчальний матеріал курсу, перевірити рівень самостійності мислення студента, сформованість вміння збирати й аналізувати інформацію, робити узагальнюючі висновки, практично застосовувати набуті знання.

У вказівках сформульовані етапи та особливості підготовки курсової роботи, а також її специфіка, описана взаємодія між здобувачем освіти, керівником курсового проєкту та адміністрацією закладу освіти.

Окремо зроблений акцент на питаннях, пов’язаних з теоретичними та практичними аспектами застосування знань в галузі інформаційно-комунікаційних технологій для розв’язування компетентнісних завдань. Студенти мають змогу самостійно обрати напрямок курсової роботи, виходячи з наукових інтересів. Це дає підґрунтя для написання в подальшому дипломної роботи на основі написаної раніше курсової роботи.

Методичні рекомендації стосуються всіх етапів виконання роботи, у них чітко визначені та детально описані вимоги до виконання роботи, її структури і змісту, наведені критерії оцінювання.

В цілому дана розробка відповідає вимогам щодо даної категорії навчально-методичної літератури та складена на належному методичному рівні, що сприятиме досягненню мети вивчення дисципліни. Рекомендую до впровадження в навчальний процес.

*Рецензент - Тетяна ЛИСЕНКО,
заслужений учитель України,
викладач інформатики Обласного коледжу
«Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія
імені А.С. Макаренка» Полтавської обласної ради*

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота є обов'язковим освітнім компонентом у процесі підготовки фахівців спеціальності 122 Комп'ютерні науки. Це самостійне, навчально-наукове дослідження здобувача освіти.

Написання курсової роботи має допомогти формуванню творчого мислення здобувача освіти, перевірити навички збирання, аналізу та інтерпретації джерел й літератури, вміння формулювати висновки та пропозиції.

Курсові роботи виконуються згідно з навчальним планом з однієї з фахових дисциплін за вибором здобувача освіти, а саме; комп'ютерна графіка і мультимедіа, бази даних і розподілені інформаційно-аналітичні системи, алгоритми та структури даних, програмування, об'єктно-орієнтоване програмування, технології, розробка і підтримка веб-ресурсів. Здобувачі освіти мають змогу самостійно обрати напрямок курсової роботи, виходячи з власних наукових інтересів.

Метою курсової роботи є формування навичок опрацювання та аналізу інформаційних джерел, закріплення отриманих знань з програмування із використанням алгоритмічних мов у практичній діяльності:

- застосування відомих алгоритмів розв'язання прикладних задач та розробка власних алгоритмів;
- застосування технології ООП для вирішення задачі, яку необхідно розв'язати у процесі виконання курсової роботи.
- розробка керованої анімації;
- проектування баз даних та веб ресурсів;
- розробка апаратно-програмний комплексів.

Виконання курсової роботи передбачає реалізацію ряду завдань:

- вдосконалення вмінь використовувати основні поняття, ідеї та методи фундаментальних наук під час розв'язання складних спеціалізованих задач з комп'ютерних наук в галузі інформаційних технологій;
- використання теоретичні та фундаментальні знання в галузі комп'ютерних наук та інформаційних технологій для вирішення різноманітних проблем;
- розширення вмінь розробляти, аналізувати та застосовувати ефективні

алгоритми для розв'язання конкретних професійних задач залежно від предметного середовища;

- здійснювати проєктування та розробку програмного забезпечення;
- передбачати методи та засоби захисту програмного забезпечення та даних від несанкціонованого доступу в умовах супроводження та експлуатації програмних систем і комплексів;
- використання вебтехнологій, технологій комп'ютерної графіки та анімації;
- формувати здатність застосовувати сучасні методи, технології та інструментальні засоби проєктування й створення програмних систем та їх супроводження;
- застосовувати методи та техніки тестування програмного забезпечення в межах проведеного дослідження.

Успішне проведення наукового дослідження та написання курсових робіт залежить від чіткого дотримання основних вимог, що ставляться до них. Дані вимоги стосуються наукового рівня роботи, її змісту, структури, форми викладу матеріалу та оформлення. Основний принцип, що реалізується в ході написання курсової роботи є принцип науковості, згідно з яким зміст курсової роботи має бути повністю узгоджений з сучасними науковими даними

Теми курсових робіт пропонуються здобувачам освіти цикловою комісією інформатичних дисциплін, з урахуванням наукових зацікавлень здобувачів освіти. Назва курсової роботи повинна бути лаконічною, без скорочень, відповідати спеціальності та суті обраної для дослідження наукової проблеми.

Оцінювання курсової роботи проводиться на засіданні спеціально сформованої комісії. При оцінюванні курсової роботи комісія враховує дотримання вимог оформлення роботи, якість дослідження, вміння захистити сформульовані положення та висновки. Дотримання вимог до курсової роботи сприяє формуванню у нього належного стилю роботи, виховує вимогливість до себе, прищеплює ведення наукового дослідження та є підготовчим етапом до написання дипломної роботи на завершальному етапі навчання за освітнім ступенем «фаховий молодший бакалавр».

Курсові роботи виконуються згідно з навчальним планом на третьому та

четвертому курсі Виконані курсові роботи зберігаються в цикловій комісії інформатичних дисциплін коледжу протягом трьох років.

Текст курсової роботи викладається державною мовою.

II. ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ТА СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Перед початком виконання курсової роботи здобувач освіти повинен ознайомитись з основними вимогами щодо написання курсових робіт. Рекомендуємо кожен етап виконання курсової роботи узгоджувати з науковим керівником та врахувати, що на підготовку роботи відводиться орієнтовно три місяці. Для оптимального використання часу при написанні курсової роботи і своєчасного її завершення доцільно дотримуватись такого алгоритму:

- вибір теми, ознайомлення з проблематикою теми, обґрунтування її актуальності;
- закріплення теми курсової роботи, визначення термінів подання роботи та захисту;
- складання графіку виконання курсової роботи;
- опрацювання, систематизація, узагальнення наукових джерел та систематичних даних;
- проведення теоретичного дослідження;
- підготовка практичної частини курсової роботи;
- викладення змісту роботи за планом;
- формулювання висновків, пропозицій, рекомендацій;
- подання роботи науковому керівникові для перевірки;
- у разі потреби, доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника;
- підготовка матеріалів до захисту (презентація, сайт тощо);
- подання курсової роботи до захисту, перевірка на відсутність плагіату;
- захист курсової роботи.

Це орієнтовний стратегічний план вашої творчої роботи.

1. Підготовчий етап розпочинається з вибору теми.

2. Після визначення теми дослідження має бути обґрунтовано дослідницьке завдання. Тобто визначено актуальність теми дослідження, об'єкт та предмет дослідження, мету.

- Об'єктом дослідження є загальне предметне поле дослідження, частина об'єктивної реальності, що вивчається.
- Предмет дослідження – це те, що безпосередньо досліджується у роботі, сукупність елементів, зв'язків, відношень в конкретній області об'єкта. Таким чином, предмет дослідження є вужчим, ніж об'єкт. Саме предмет дослідження визначає тему роботи.
- Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом і шляхом його досягнення. Мета передбачає те, що слід зробити в ході дослідження. Конкретизація мети дослідження відбувається шляхом окреслення конкретних завдань.

3. Після визначення теми та дослідницького завдання розпочинається інформаційний етап дослідження. Виконання завдань дослідження неможливе без ознайомлення з основними джерелами та літературою з теми курсової роботи. Необхідно з початку з'ясувати стан вивченості обраної теми сучасною наукою, щоб не повторювати в роботі загальновідомих речей, уточнити напрями та основні розділи свого дослідження. Обирайте для ознайомлення джерела не старше 3-5 років. При перегляді джерел інформації рекомендується робити нотатки. Зібраний матеріал потребує сортування та критичної оцінки.

Будь-яке наступне дослідження ґрунтується попередніх. Тому цитування та узагальнення посідає важливе місце при роботі з джерелами.

Цитування варто використовувати в мінімальному обсязі, необхідному для донесення загальної ідеї чи думки. Цитуючи, потрібно дотримуватися кількох формальних правил:

- Цитата повинна бути дослівною.
- Цитата не повинна бути надто довгою.
- Цитата повинна подаватися у лапках і супроводжуватися покликанням на джерело.

- Вилучення певних фрагментів, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається трикрапкою
- Пояснення, які розривають текст цитати, подаються у квадратних дужках [].
- Цитати, які є незавершеним реченням, граматично узгоджуються із авторським текстом.

Написання основної частини починається вже на етапі нотаток.

Курсова робота, в якій буде виявлено ознаки масового плагіату знімається з розгляду.

Для уникнення плагіату слід дотримуватись таких підходів: виділити основні ідеї, змінити структуру речень, використовувати синоніми або слова з подібним значенням, змінювати форми слів, намагатися зробити власний переказ прочитаного. Наприклад, узагальнення дозволяє кількома реченнями передати зміст цілого розділу або цілої авторської праці.

4. Складання попереднього плану дозволяє побудувати структуру роботи, визначити приблизний об'єм тексту, який відводиться на кожен з розділів роботи.
5. Написання вступу здійснюють у два етапи. Спочатку описують актуальність теми роботи і зазначають предмет, об'єкт та мету дослідження. По завершенні оформлення основної частини курсової роботи, вступ доповнюють описом структури роботи.
6. Після опрацювання різноманітних джерел та літератури постає проблема виділення достовірних фактів. Фактичний матеріал – основа будь-якого дослідження.

Після встановлення фактичного матеріалу встановіть зв'язки та залежності між явищами і подіями. На цьому етапі створюється власне наукове тлумачення проблеми. Автор викладає результати власних досліджень з висвітленням того нового, що він вносить у розроблення проблеми. Отриманий експериментальний матеріал подається за прийнятою методикою у вигляді окремих підрозділів. Результати виражаються також у вигляді фрагментів коду програми, таблиць, рисунків, діаграм, графіків. На цьому етапі здобувач освіти найповніше реалізує своє право на власне розуміння та виклад матеріалу, який є темою курсової роботи.

7. У висновках оцінюють одержані результати, показують результати практичної реалізації поставлених завдань, зазначених у вступі. Усе це дасть змогу авторові показати, що сформульована у вступі мета досягнута. Варто наголосити на окремих важливих здобутих результатах, обґрунтувати їх достовірність, подати відомості про використання результатів дослідження або пропозиції щодо можливих галузей або сфер використання результатів роботи, бажано надати рекомендації та пропозиції щодо досліджуваної проблеми, а також визначити доцільність продовження досліджень за відповідною тематикою.

Керівник курсової роботи:

- надає здобувачу освіти рекомендації щодо опрацювання необхідних джерел інформації (нормативних і довідкових матеріалів, наукових видань за темою курсової роботи тощо);
- допомагає здобувачу освіти скласти план-графік виконання курсової роботи (*Додаток 1*), затверджує його, контролює реалізацію. У разі суттєвих порушень, які можуть призвести до зриву встановлених термінів подання курсової роботи до захисту, інформує керівництво циклової комісії для прийняття відповідних заходів, зокрема й рішення про недопуск курсової роботи до захисту;
- здійснює загальне керівництво курсовою роботою та має бути присутнім на засіданні комісії при захисті курсових робіт, керівником яких він є.

Здобувач освіти, який виконує курсову роботу:

- своєчасно обирає тему курсової роботи з переліку, запропонованому керівником, або пропонує власну тему з необхідним обґрунтуванням доцільності її розроблення і можливості виконання;
- складає та узгоджує з керівником план-графік виконання курсової роботи з урахуванням трудомісткості розділів, необхідності перевірки матеріалів керівником та своєчасного подання роботи до захисту; дотримується цього плану-графіка; (*Додаток 1*)
- реалізує методичні вказівки керівника щодо виконання та оформлення складових роботи;

- використовує інформаційну та матеріальну базу циклової комісії, бібліотеки, інших навчальних кабінетів та лабораторій коледжу для проведення науково-педагогічних досліджень за темою курсової роботи;
- самостійно, або за допомогою керівника обирає варіанти розв'язання завдань роботи, середовище програмної розробки;
- дотримується вимог академічної доброчесності, зокрема недопущення плагіату, фальсифікації результатів тощо;
- за потреби звертається (в усній або письмовій формі) до керівництва циклової комісії, відділення, коледжу та Міністерства освіти і науки України зі скаргами або апеляціями щодо порушення його прав.

III. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу виконують з використанням комп'ютерної техніки шрифтом Times New Roman чорного кольору прямого накреслення через півтора міжрядкові інтервали кеглем 14. Курсова робота оформлюється в електронному та друкованому вигляді однаково.

Курсову роботу друкують на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 мм x 297 мм).

Рекомендовано на сторінках курсової роботи використовувати поля такої ширини:

верхнє та нижнє	— 20 мм,
ліве	— 25 мм,
праве	— 10 мм.

Структурні елементи: «Зміст», «Вступ», «Висновки», «Рекомендації», «Джерела», — не нумерують, а їхні назви є заголовками структурних елементів. Кожен структурний елемент має розпочинатись з нової сторінки.

Для розділів і підрозділів наявність заголовка обов'язкова. Пункти й підпункти також мають заголовки.

Заголовки структурних елементів курсової роботи та заголовки розділів треба друкувати з абзацного відступу великими літерами напівжирним шрифтом без крапки в кінці. Дозволено їх розміщувати посередині рядка.

Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів звіту потрібно друкувати з

абзацного відступу з великої літери без крапки в кінці.

Відстань між заголовком і подальшим або попереднім текстом має бути не менше ніж два міжрядкових інтервали

Абзацний відступ має бути однаковий упродовж усього тексту курсової роботи й дорівнювати орієнтовно – 1,25 см.

Нумерація сторінок курсової роботи

Сторінки курсової роботи нумерують наскрізно арабськими цифрами, охоплюючи додатки. Номер сторінки проставляють праворуч у верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Титульний аркуш входить до загальної нумерації сторінок звіту. Номер сторінки на титульному аркуші не проставляють.

Нумерація розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів

Розділи, підрозділи, пункти, підпункти нумерують арабськими цифрами без крапки, починаючи з цифри «1».

Підрозділи як складові частини розділу нумерують у межах кожного розділу окремо. Номер підрозділу складається з номера відповідного розділу та номера підрозділу, відокремлених крапкою. Після номера підрозділу крапку не ставлять, наприклад, 1.4, 3.1 тощо.

Рисунки

Усі графічні матеріали роботи (ескізи, діаграми, графіки, схеми, фотографії, рисунки, кресленики тощо) повинні мати однаковий підпис «Рисунок».

Рисунок подають одразу після тексту, де вперше посилаються на нього, або якнайближче до нього на наступній сторінці, а за потреби — в додатках до роботи.

Рисунки нумерують наскрізно арабськими цифрами, крім рисунків у додатках. Дозволено рисунки нумерувати в межах кожного розділу. У цьому разі номер рисунка складається з номера розділу та порядкового номера рисунка в цьому розділі, які відокремлюють крапкою, наприклад, «Рисунок 3.2» — другий рисунок третього розділу.

Назва рисунка має відображати його зміст, бути конкретною та стислою. Якщо з тексту зрозуміло зміст рисунка, його назву можна не наводити. Назву рисунка друкують з великої літери та розміщують під ним з вирівнюванням по центру,

номерами колонок, нумеруючи їх арабськими цифрами в першій частині таблиці. Слово «Таблиця» подають лише один раз над першою частиною таблиці. Над іншими частинами таблиці з абзацного відступу друкують «Продовження таблиці ____» або «Кінець таблиці _____» без повторення її назви.

Заголовки колонок таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої літери, якщо вони становлять одне речення із заголовком. Підзаголовки, які мають самостійне значення, подають з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Переважна форма іменників у заголовках – однина.

Переліки (списки).

Перед переліком (списком) ставлять двокрапку (крім пояснювальних переліків на рисунках). Якщо подають переліки одного рівня підпорядкованості, на які у роботі немає посилань, то перед кожним із переліків ставлять знак однаковий маркер, наприклад тире:

- _____;
- _____.

Багаторівневі переліки передбачають позначення першого рівня - малими літерами української абетки, другого – арабськими цифрами, третього – знаками «тире», наприклад:

- a) _____;
- б) _____;
- 1) _____;
- _____;
- _____;
- 2) _____;
- в) _____;

Текст кожної позиції переліку треба починати з малої літери з абзацного відступу відносно попереднього рівня підпорядкованості.

Виноски

Пояснення до окремих даних, наведених у тексті або таблиці, можна оформлювати як виноски. Виноски позначають над рядком арабськими цифрами з круглою дужкою, наприклад, 1) . Виноски нумерують у межах кожної сторінки. Дозволено виноску позначати зірочкою (*).

Знак виноски проставляють безпосередньо після слова, числа, символу або

речення, до якого дають пояснення. Цей самий знак ставлять і перед пояснювальним текстом. Дозволено на одній сторінці тексту застосовувати не більше ніж чотири виноски.

Виноску відокремлюють від основного тексту роботи чи таблиці тонкою горизонтальною лінією завдовжки від 30 мм до 40 мм з лівого краю.

Текст виноски друкують кеглем 12 через один міжрядковий інтервал.

Формули.

Формули подають посередині сторінки симетрично тексту окремим рядком безпосередньо після тексту, у якому їх згадано.

Наскрізно арабськими цифрами або в межах розділу нумерують лише ті формули, на які є посилання в тексті. Номер формули друкують на її рівні праворуч у крайньому положенні в круглих дужках, наприклад (2.3).

Пояснення позначень, які входять до формули, треба подавати безпосередньо під формулою у тій послідовності, у якій їх наведено у формулі.

Приклад оформлення формули:

$$I = \frac{\varepsilon}{R + r}$$

Де ε – ЕРС джерела струму
 r – внутрішній опір (2.3)

Посилання

У тексті можна робити посилання на структурні елементи самої роботи та інші джерела. У разі посилання на структурні елементи самої роботи зазначають відповідно номери розділів, підрозділів, позицій переліків, рисунків, формул, таблиць, додатків.

Посилаючись, треба використовувати такі вирази: «у розділі 4», «див. 2.1», «відповідно до 2.3.4», «(рисунок 1.3)», «відповідно до таблиці 3.2», «згідно з формулою (3.1)», «(додаток Г)» тощо.

Посилання на джерело інформації, наведене в переліку джерел посилання, рекомендовано подавати так: номер у квадратних дужках, за яким це джерело зазначено в переліку джерел посилання, наприклад, «у роботах [2]— [3]» або із зазначенням сторінки «[108, с. 5], [14, с. 3-8]».

Титульний аркуш

Титульний аркуш оформлюється за зразком (*Додаток 5*)

Додатки

Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки, крім літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б. Дозволено позначати додатки літерами латинської абетки, крім літер I та O.

IV. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна містити:

- титульний аркуш (*Додаток 5*);
- зміст (*Додаток 6*);
- вступ;
- основну частину (розділи, підрозділи);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (в разі потреби).

У вступі дають загальну характеристику курсової роботі в такій послідовності:

Актуальність теми. Розкривається сутність і стан розробки наукової проблеми (задачі) на основі аналізу вітчизняної і зарубіжної наукової літератури із зазначенням практично розв'язаних завдань, актуальних проблем у певній предметній галузі, підстави і вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

Мета і завдання дослідження. В цій частині необхідно визначити мету дослідження та вказати конкретні завдання, які стоять на шляху її досягнення. Формулювання завдань повинні бути змістовними, чіткими і точними, оскільки саме ці формулювання стають назвами розділів і параграфів, а опис розв'язання поставлених завдань складає зміст розділів роботи.

Далі у вступі формулюється *об'єкт і предмет* дослідження. Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться як загальне і часткове: об'єкт – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію, вибрану для вивчення, а предмет знаходиться в межах об'єкта. В об'єкті виділяється та його частина, яка служить предметом

дослідження і визначає тему курсової роботи, позначену на титульному листі як її заголовок.

Методи дослідження. Подають перелік методів дослідження, використаних для розв'язання поставлених у роботі завдань. Їх перелік повинен бути коротким та конкретним.

Наукове підґрунтя для дослідження. У цій частині вступу характеризуються основні джерела отримання наукової і практичної інформації.

Практичне значення одержаних результатів. Подаються відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації, як їх використати.

Вступ завершується описом *структури роботи*: дається перелік структурних елементів роботи (вказується кількість розділів і частин), зазначається кількість найменувань у списку використаної літератури та кількість додатків.

Основна частина складається з двох розділів (теоретичний і практичний) та підрозділів. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Теоретичний розділ. В розділі подають основні етапи розвитку досліджень чи розробок, пов'язаних із темою роботи. В цій частині надаються необхідні та достатні відомості для розкриття сутності цієї роботи (опис теорії, методів, характеристик). Досліджуються наявні розробки (об'єкти), їх характеристики, принципи дії, застосовані рішення до функціонування, завдання що вони реалізують. Критично аналізуючи праці попередників, автор має вказати, які питання залишаються невирішеними, і таким чином визначити власний внесок у розв'язання проблеми.

Доцільно завершити цей розділ коротким висновком із стислим викладом наведених у розділі наукових і практичних результатів та також зазначити потребу подальших досліджень або практичних розробок у відповідній сфері.

У практичному розділі основна увага приділяється опису творчого процесу дослідження. Наводиться методика і послідовність дій автора при вирішенні проблеми, неформальний опис реалізованих алгоритмів та інших технічних рішень. Слід вказати, які протиріччя і труднощі довелося долати при вирішенні і яким чином. Розглядаються питання практичного вирішення завдання, виходячи з теми КР та поставлених цілей. Наводиться опис програмного засобу серед іншого

обґрунтування вибору середовища розробки, опис функціоналу ПЗ, неформальний опис алгоритмів чи окремі частини програмного коду, опис технічних характеристик та обмежень, за потреби інструкції для встановлення та використання розробки.

Висновки є ваговою структурною частиною навчально-наукової праці, в якій мають бути викладені систематизовані результати здійсненого в роботі аналізу у вигляді чітко сформульованих узагальнень.

Список використаних джерел повинен містити не менше 10 позицій. Список використаних джерел формується одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті; в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків; у хронологічному порядку. Оформлення використаних джерел здійснюється згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (Додаток 7).

На всі наукові джерела, подані у списку, повинні бути посилання в тексті курсової роботи. При написанні курсової роботи здобувач освіти повинен посилатися на цитовану літературу, або на ту літературу, звідки взято ідеї, висновки, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота.

Оформлення посилань здійснюється відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

До додатків можуть бути віднесені:

- додаткові ілюстрації або таблиці;
- матеріали, які через великий обсяг або форму подання не можна ввести до основної частини (фотографії, схеми, малюнки, зразки кодів, скріншоти екранів, результати апробацій, тощо).

V. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завершальним етапом є перевірка та захист курсової роботи. Остаточний варіант курсової роботи, до якого вносяться необхідні зміни відповідно до зауважень керівника і здійснена попередня перевірка на плагіат, подається у циклову комісію за

7 днів до встановленого терміну захисту курсових робіт та реєструється в Журналі обліку курсових робіт. Після зазначеного терміну курсові роботи не приймаються, а здобувачі освіти до їх захисту не допускаються.

Після реєстрації курсова робота передається науковому керівнику для перевірки та заповнення листа оцінювання. У листі оцінювання курсової роботи керівник роботи має зробити висновок щодо допуску роботи до захисту.

Одночасно здобувач освіти подає до циклової комісії електронний варіант курсової роботи з метою внесення тексту роботи до єдиного репозиторію студентських навчально-наукових робіт та комп'ютерної перевірки на плагіат. З метою перевірки курсових робіт на академічний плагіат розпорядженням заступника директора з навчальної роботи призначається відповідальна особа, яка здійснює комп'ютерну перевірку на унікальність. Після перевірки роботи на плагіат здобувач освіти отримує довідку, яка додається до курсової роботи (*Додаток 2*).

Рекомендовані показники оригінальності текстів для курсових робіт здобувачів освіти наступні:

- понад 70% – текст вважається оригінальним,
- від 50% до 70% – оригінальність тексту відповідає вимогам, слід перевірити наявність посилань на першоджерела;
- від 30% до 50% – робота допускається до захисту, але комісії із захисту слід звернути увагу на низький рівень оригінальності тексту, визначити чи окремі фрагменти не є відвертим плагіатом без відповідних посилань;
- менше 30% – робота не допускається до захисту.

Захист курсових робіт проводиться на відкритому засіданні комісії у визначений термін. Під час засідання комісії із захисту курсових робіт, ведеться протокол з розгляду курсових робіт (*Додаток 4*), який підписують члени комісії. Під час захисту здобувач освіти стисло доповідає зміст курсової роботи, обґрунтовує висновки і пропозиції і відповідає на задані питання за темою дослідження.

За результатами захисту курсової роботи комісія виставляє здобувачу освіти оцінку з урахуванням таких критеріїв:

- обґрунтованість актуальності і новизни обраної теми, повнота визначення

- мети і завдань дослідження, спрямованість роботи на практичне застосування;
- науково-теоретичний рівень змісту роботи, ступінь досягнення поставлених завдань;
 - ступінь самостійності проведеного дослідження, оригінальність наукового тексту;
 - якість практичної розробки;
 - дотримання норм оформлення роботи, наукового стилю викладення матеріалу;
 - уміння стисло й послідовно викладати сутність і результати дослідження, володіння культурою презентації;
 - здатність аргументовано захищати свої пропозиції, власну точку зору під час додаткових запитань.

На закритому засіданні комісія обговорює якість виконання курсової роботи та результати її захисту і більшістю голосів виносить рішення про оцінку за кожний критерій, яка виставляється в «Листі оцінювання курсової роботи» поруч з оцінками керівника роботи. (Додаток 4). При виставленні оцінок комісія враховує результати перевірки роботи на плагіат.

Результати захисту курсової роботи оцінюються за чотирибальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та 100 бальною системою ЄКТС оголошуються в той же день й заносяться у відомість обліку успішності та залікову книжку здобувача освіти.

У разі якщо за результатами захисту здобувач освіти отримує підсумкову оцінку «незадовільно», йому повертається робота на виправлення визначених недоліків. Ліквідація академічної заборгованості здійснюється шляхом повторного захисту у термін, визначений у графіку перескладань. Повторний захист курсової роботи не допускається більше двох разів.

Якщо курсова робота не подана своєчасно на циклову комісію, не пройшла перевірку на наявність плагіату або керівник роботи не рекомендує її до захисту, голова циклової комісії готує розпорядження про недопуск курсової роботи до захисту. В такому випадку здобувач освіти отримує за курсову роботу оцінку «незадовільно» та повторно виконує роботу за раніше затвердженою темою або за новою темою.

ПЛАН-ГРАФІК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3

(назва дисципліни)

студента _____ групи _____ відділення _____

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

на тему: _____

№	Вид роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Опрацювання джерел та літератури, добір матеріалу, проведення необхідних досліджень		
2	Написання першого розділу: <i>(назва розділу)</i>		
3	Створення програмного продукту		
4	Написання другого розділу: <i>(назва розділу)</i>		
5	Написання вступу і висновків, оформлення списку використаних джерел та додатків		
6	Подання роботи на попередню перевірку		
7	Виправлення зауважень та подання остаточного варіанту на кафедру		

Студент _____
(підпис) *(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)*

Керівник _____
(підпис) *(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)*

ДОВІДКА
про результати комп'ютерної перевірки на наявність плагіату
курсвої роботи

Автор роботи	
Назва роботи	
Спеціальність	
Курс	
Відділення	
Циклова комісія	
Керівник	
Додано в базу даних	
Ідентифікаційний номер роботи	
Результати перевірки	
Показник унікальності тексту через перевірку роботи у внутрішній базі коледжу	
Роботу перевірено в програмі	Наприклад, AntiPlagiarism.NET
Показник унікальності тексту	

Методист навчально-методичного відділу

_____ (підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ЛИСТ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

з _____

(назва дисципліни)

студента _____ групи відділення _____

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ студента)

на тему: _____

№	Критерії, за якими оцінюється курсова робота	Оцінка за шкалою від «0» до «5»	
		Керівник роботи	Члени комісії
1.	<i>Написання та оформлення курсової роботи</i>		
1.1	Обґрунтованість актуальності і новизни обраної теми, повнота визначення мети і завдань дослідження, спрямованість роботи на практичне застосування вивченого теоретичного матеріалу.		
1.2	Науково-теоретичний рівень змісту роботи, ступінь досягнення поставлених завдань у висновках.		
1.3	Ступінь самостійності проведеного дослідження, оригінальність наукового тексту.		
1.4	Дотримання норм оформлення роботи, наукового стилю викладення матеріалу.		
2	<i>Розробка програмного засобу</i>		
2.1	Відповідність меті та завданням дослідження		
2.2	Функціональність та надійність		
2.3	Зручність інтерфейсу		
2.4	Оригінальність, творчість		
3.	<i>Якість захисту роботи</i>		
3.1	Уміння стисло й послідовно викладати сутність і результати дослідження, володіння культурою презентації.		
3.2	Здатність аргументовано захищати свої пропозиції, власну точку зору під час додаткових		

	запитань.		
Кількість балів за написання та оформлення курсової роботи			
Кількість балів за якість захисту роботи			
Загальна кількість балів			
Оцінка за національною шкалою			
Оцінка за шкалою ЄКТС			

Керівник курсової роботи _____
(підпис) *(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)*

Члени комісії

_____ *(підпис)* _____ *(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)*

_____ *(підпис)* _____ *(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)*

_____ *(підпис)* _____ *(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)*

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
"КРЕМЕНЧУЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ТЕХНОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ"
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

ПРОТОКОЛ №__ від «_» «_____» 202__ року

з розгляду курсових робіт студентів

ПРИСУТНІ

ЧЛЕНИКОМІСІЇ: _____

Студент	Група, відділення	Тема курсової роботи	Керівник роботи	Оцінка роботи за національною шкалою; за ECTS; кількість балів

УХВАЛИЛИ:

- Визнати, що студент(ка) _____ виконав(ла) і захистив(ла) курсову роботу з оцінкою за національною шкалою _____; за ECTS _____; кількість балів _____
- Визнати, що студент(ка) _____ виконав(ла) і захистив(ла) курсову роботу з оцінкою за національною шкалою _____; за ECTS _____; кількість балів _____

Комісія :

- _____ _____
(підпис) (науковий ступінь, вчене звання, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)
- _____ _____
(підпис) (науковий ступінь, вчене звання, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)
- _____ _____
(підпис) (науковий ступінь, вчене звання, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

” ____ “ _____ 202__ року

Зразок титульного аркуша курсової роботи

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
"КРЕМЕНЧУЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ТЕХНОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ"
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ВИКЛАДАЧІВ
ІНФОРМАТИЧНИХ ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

КУРСОВА РОБОТА

(назва дисципліни)

Тема роботи

студентки III курсу групи КН -31Ф
спеціальності 122 Комп'ютерні науки

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник _____

(посада,)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

(прізвище та ініціали)

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ	7
1.1. Назва підрозділу.....	7
1.2. Назва підрозділу.....	11
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ	17
2.1. Назва підрозділу	17
2.2. Назва підрозділу	20
2.3 Назва підрозділу.....	23
ВИСНОВКИ	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	26
ДОДАТКИ	30

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ОПИСІВ
ДЛЯ СПИСКУ ПОСИЛАНЬ**

*(згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання»)*

Характеристика джерела	Приклад оформлення
ДОКУМЕНТ	
Один автор	1. Дичківська О. О. Інноваційний менеджмент : конспект лекцій. Київ : ДІА, 2018. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Історія України. Львів, 2017. 153 с.
Два автора	Заброцький М. М., Шапошникова Ю. Г. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посіб. Херсон, 2017. 144 с.
Три автори	Кривов'язюк І. В., Смерічевський С. Ф., Кулик Ю. М. Ризик-менеджмент логістичної системи машинобудівних підприємств : монографія. Київ : Кондор, 2018. 200 с.
Чотири і більше авторів	1. Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : науково-популярні нариси / М. В. Гриньова та ін. Полтава, 2017. 112 с. 2. Світрослин у творчості І. П. Котляревського : науково-популярні нариси. Полтава, 2017. 112 с. 3. Гриньова М. В., Оніпко В. В., Купріян К. В., Ходунай В. В. Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : науково- популярні нариси. Полтава, 2017. 112 с.
Багатотомне видання	1. Енциклопедія історії України : в 10 т. / редкол. : В. А. Смолій та ін. Київ, 2003–2013. Т. 1–10. 2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Окремий том багатотомного видання	Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Т. 1. Київ : Радянська школа, 1983. 480 с
Колективний автор	Менеджмент у ХХІ сторіччі: методологія і практика : колективна монографія / Полтавський національний технічний ун-т ім. Ю. Кондратюка. Полтава : Сімон, 2015. 347 с.

Редактор, упорядник	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 2. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с. 3. Друк України. 2016 : стат. зб. / уклад. С. В. Буряк. Київ : Книжкова палата України, 2017. 100 с.
Тези доповідей, матеріали конференцій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України : зб. матеріалів <i>Всеукр. наук.-практ. конф.</i>, м. Київ, 2 листоп. 2017 р. Київ : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2017. 246 с. 2. Синантропізація рослинного покриву України : тези наук. доп. <i>Всеукр. наук. конф.</i>, м. Переяслав-Хмельницький, 27-28 квіт. 2006 р. Переяслав- Хмельницький, 2006. 240 с.
Збірник	<ol style="list-style-type: none"> 1. Україна - сузір'я культур : збірник. Київ : Новий друк, 2018. 244 с. 2. Наука України у світовому інформаційному просторі : збірник. Київ : Академперіодика. 2018. Вип. 15. 104 с.
Переклад з іншої мови	Гарфорд, Тім. Речі, що змінили світ. Історія економіки в 50 винаходах : пер. з англ. Київ, 2018. 352 с.
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ EN 61010-2-020:2005. Вимоги безпеки до електричного устаткування для вимірювання, керування та лабораторного застосування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT). Київ : Держспоживстандарт України, 2007. IV, 18 с.
Патенти	Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей : пат. 76509 Україна. № 2004042416 ; заявл. 01.04.2004 ; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Архівні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Діяльність історичної секції при ВУАН та зв'язаних з нею історичних установ Академії в 1929–1930 рр. // Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Ф. X (Всеукраїнська Академія Наук). Спр. 1686. 30 арк. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади

	та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.
Дисертації, автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с. 2. Устьян О. Ю. Клієнтоорієнтований маркетинг підприємств сфери розваг і відпочинку : автореф. дис канд. екон. наук : 08.00.04. Полтава, 2018. 20 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
ЧАСТИНА ДОКУМЕНТА	
Частина книги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Франко І. Украдене щастя // І. Франко. Твори. Київ, 1966. С. 322–419. 2. Корнійчук Т. О. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності. <i>Педагогіка</i> : навч. посіб. / за заг. ред. Т. О. Корнійчука. Київ, 2017. С. 195–197.
Тези доповідей, матеріали конференцій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Майстренко В. М., Осадчук О. П. Теоретичні основи впровадження системи управління якістю. <i>Проблеми управління та економіки підприємств в сучасних умовах</i> : матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23-24 квіт. 2019 р. Київ : НУХТ, 2019. С. 18-21. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 134–137.
Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Про захист рослин : Закон України від 14 жовт. 1998 р. № 180-XIV. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 1998. № 50/51. С. 914-924. 2. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М- ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21–42. 3. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12 січ. 2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 4. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М- ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про</i>

	<i>бухгалтерський облік</i> . 2015. № 51. С. 21–42.
Статті з періодичних видань	<ol style="list-style-type: none"> Мурашко І. С. Біономічний підхід до сталого розвитку підприємства. <i>Вісник Запорізького національного університету. Серія «Економічні науки»</i>. 2017. № 4. С. 43–49. Близнюк О. П., Ставерська Т. О., Іванюта О. М. Формування кредитно-грошового механізму забезпечення сталого розвитку підприємств торгівлі України. <i>Бізнес Інформ</i>. 2019. № 7. С. 240–249.
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	
Книги	Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с. URL: http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf (дата звернення: 02.11.2017).
Статті з періодичних видань	Костюченко Я. М. Механізми вирішення спорів в угоді про асоціацію між Україною та ЄС. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право</i> . 2019. Вип. 56, т. 2. С. 144-147. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.56/part_2/31.pdf (дата звернення: 23.08.2019).
Законодавчі документи	<ol style="list-style-type: none"> Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.09.2019). Про затвердження Порядку використання документів через обмінні бібліотечні фонди : наказ Міністерства культури України від 31 жовт. 2017 р. № 1131. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1583-17 (дата звернення: 02.08.2019).
Сторінки веб-сайтів	<ol style="list-style-type: none"> Органічне землеробство та його розвиток в Україні // Agronews : веб-сайт. URL: https://agronews.ua/node/24264 (дата звернення: 02.09.2019). Красива і дивовижна Полтава. <i>Моя планета</i> : веб-сайт. URL: http://myplanet.com.ua/?p=10440 (дата звернення: 10.09.2019). Чайка А. С. Інклюзивна освіта - шлях до повноцінної соціалізації учнів з особливими освітніми потребами. <i>Всеосвіта</i> веб-сайт. URL: https://vseosvita.ua/library/inkluzivna-osvita-slah-dorovnosinnoi-socializacii-ucniv-z-oor-1906.html (дата звернення: 12.08.2019).